

Regjeringsplattform 2021-2025: Anbefalinger fra Krafttak

Krafttak er et samarbeidsforum med mål om å forene produksjon og forbruk av kraft for økt verdiskaping og flere arbeidsplasser på fastlandet. Medlemmene er Energi Norge, Norsk Industri, Fellesforbundet, Industri Energi og EL og IT Forbundet.

En god klimapolitikk reduserer utslipp globalt, nasjonalt og lokalt samtidig som den gir økt verdiskaping, flere jobber og tiltrekker flere investeringer i eksportrettet lavutslippsindustri til Norge. Vi har globale konkurransefortrinn innen råmaterialer og metaller, batterier, hydrogen, havvind, karbonfangst og lagring. Der andre land bruker fossil energi som innsatsfaktor, har Norge tilgang til store mengder fornybar kraft som kan brukes til industribygging. Det gir oss et fantastisk utgangspunkt. Rikelig krafttilgang er nøkkelen til at vi skal få til alt dette. Vi ser nå et nytt og framtidrettet samarbeid mellom kraftselskapene og industrien. Store kraftselskaper går inn i havvind og samarbeider med industrien om hydrogen og batterier.

Et industriløft innen kraftintensiv industri og utbygging av kraftnett vil gi store ringvirkninger i norsk økonomi. Vi forventer økt vekst og sysselsetting i industrien, leverandør- og entreprenørbransjen, samt store miljøteknologiske framskritt. Her bør Norge ha som ambisjon å utvikle et hjemmemarked som igjen vil kunne danne grunnlaget for økt eksport.

Den landbaserte kraftintensive industrien, leverandørene og kraftnæringen står sammen foran flere felles avgjørende utfordringer. I valg av rammebetingelser må man se næringene i sammenheng. Under følger felles posisjoner for en bærekraftig energi- og industripolitikk for fremtiden.

1) Velfungerende kraftmarked og kraftsystem

Ambisjonsnivået i energipolitikken fremover må ta høyde for at vi både skal innfri klimaforpliktelser for 2030 og 2050, og stimulere til en ambisiøs industrisatsing. Det gir et økt kraftbehov, som både NVE og Statnett viser. Prosess21 peker på at rikelig krafttilgang til en relativt lav pris er en avgjørende forutsetning for at mange industrielle initiativer skal bli realisert. Videreutviklingen av et sikkert og effektivt norsk kraftsystem må baseres på prinsipper om bedrifts- og samfunnsøkonomisk lønnsomhet, og må gi reell mulighet til at produksjonen kan oppskaleres i takt med etterspørselen og at utviklingen av kraftnettet kan skje raskere enn det som er mulig i dag. Norge er tjent med å være del av det nordiske og europeiske energisamarbeidet, både for å bidra til vår egen forsyningssikkerhet og for å kunne delta aktivt i satsningen på havvind i Nordsjøen.

2) Konesjonsbehandling vindkraft og vilkårsrevisjoner for vannkraft

Behandlingen av vindkraftkonesjoner må komme i gang igjen, basert på lovendringene Stortinget vedtok høsten 2020 som skal sikre bedre lokal forankring. I tillegg må kommunene som stiller sin natur til disposisjon kompenseres. Markedsanalysene fra Statnett og NVE viser at det vil komme lite ny vindkraft i perioden 2022-2030. Landbasert vindkraft er lønnsomt å bygge uten subsidier og er en produksjonsteknologi som på kort sikt kan bidra med betydelige mengder ny kraft til grønn industrisatsning og elektrifisering.

Vannkraftens rolle som ryggraden i kraftsystemet må bevares og styrkes. Den regulerbare vannkraften bidrar med viktig fleksibilitet for kraftsystemet. Villkårsrevisjoner må derfor sikre fortsatt god tilgang til vann for økt kraftproduksjon. Miljødesign bør benyttes for å sikre hensyn til både produksjon og miljø.

3) Rammebetingelser for nettinvesteringer

Barrierer og flaskehals i kraftnettet utgjør i dag store utfordringer for å ta kraften i bruk i noen regioner. Nytt stort forbruk bør fortsatt ha et incentiv til å etablere seg der kostnadene for samfunn og natur er lavest, dvs. der hvor det allerede finnes kapasitet i systemet. Områdeprisene bidrar til dels til det, og det er derfor avgjørende å bevare prinsippet om at kraftsystemet skal utvikles på basis av bedrifts- og samfunnsøkonomisk lønnsomhet. Samtidig må investeringer i nett prioriteres til industrielle formål som gir økt verdiskaping og flere arbeidsplasser med utvikling av eksportorientert leverandørindustri. Vekstmulighetene i industrien vil svekkes med dagens ledetider fra planlegging til bygging av nytt nett. Derfor må konsesjons- og søknadsprosessene gjennomgås, og kapasiteten til saksbehandling i NVE, RME og OED styrkes.

4) Virkemidler for klima og verdiskaping (Virkemiddelapparatet)

Nye tider krever nye verktøy. Det er behov for å understøtte store, langsiktige industriutviklingsprosjekter som evner å kombinere miljøteknologi og internasjonal konkurransekraft. Det bør etableres finansieringsordninger for å fremskynde markedsintroduksjon av fremtidsrettede industriprosjekter. Avtaler, fondsløsninger og bruk av differansekontrakter er effektive og målrettede virkemidler som nå må komme på plass. Et system med differansekontrakter må komme i tillegg til Enova.

Enovas mandat bør endres slik at tiltak som bidrar til klimagassreduksjoner kan motta støtte uavhengig av om tiltaket er innenfor eller utenfor kvotepliktig sektor. For å utvikle nye, bærekraftige verdikjeder må også bedriftenes bidrag til utslippskutt utenfor porten også kunne få støtte.

5) Kompetansestrategi

Vi trenger flere fagarbeidere til elektrifiseringen av samfunnet og videreutvikling av industrien innenfor rammen av våre nasjonale klimamål. Et arbeidsliv preget av fast ansatte, høy kompetanse og små forskjeller gir et godt utgangspunkt for fremtiden. I Norge utdannes fagarbeidere i verdensklasse. Framskrivninger fra SSB viser at Norge vil mangle 100 000 fagarbeidere, og det må satses på fagarbeideren og utdanning av både ungdom og voksne for å unngå at vi gjør oss avhengig av import av arbeidskraft.

6) Elektrifiseringsstrategi

Vellykket klimaomstilling og ambisiøs industrisatsing krever en helhetlig elektrifiseringsstrategi som kobler industrielle muligheter, klimamål og utbedringer i kraftsystemet. Elektrifiseringsstrategien må utvikles som en oppfølging av klimaplanen for 2021-2030, og stortingsmeldingen om fremtidig verdiskaping fra norske energiressurser.

7) Klimaavtale

Vi ønsker en ambisiøs klimaavtale mellom industrien, partene i arbeidslivet og politiske myndigheter om å bygge grønn industri. Prosessindustrien har vist at miljøavtaler er veien å gå for å redusere utslipp. Det er inngått avtaler mellom industrien og myndighetene for å redusere utslipp av NOx og svovel som et alternativ til statlige avgifter. Her går utslippene ned samtidig som industriens konkurransevne bevares. En klimaavtale for industrien bør kunne forvaltes av en egen enhet i Nærings- og fiskeridepartementet med et spesielt ansvar for grønn industriutvikling.

8) Offentlige anskaffelser

Det offentlige kjøper inn varer og tjenester for om lag 600 milliarder kroner årlig. Regelverket for offentlige anskaffelser er et viktig verktøy for å fremme ulike samfunnshensyn og bidra til at den samlede verdiskapingen i samfunnet økes. En sterkere vekting av klima og miljø vil bidra til å skape et hjemmemarked for grønne produkter, løsninger og tjenester. Dette vil igjen kunne gi bedrifter en plattform for eksport. Miljøvekting i anskaffelser må heves fra minimum 30 prosent til 50 prosent, og nullutslipp må prioriteres klarere i innkjøpsprosesser.

Med vennlig hilsen,

Frode Alfheim
Forbundsleder
Industri Energi

Jan Olav Andersen
Forbundsleder
EL og IT Forbundet

Jørn Eggum
Forbundsleder
Fellesforbundet

Knut Kroepelien
Adm. direktør
Energi Norge

Stein Lier-Hansen
Adm. direktør
Norsk Industri